

YAZITLAR,
KÜTLER
VE
KENTSEL
DOKU

TEOS

MUSA KADIOĞLU
EDİTÖR

TEOS

YAZITLAR, KÜTLER VE
KENTSEL DOKU

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

MUSA KADIOĞLU
EDİTÖR

YAZITLAR,
KÜLTLER
VE
KENTSEL
DOKU

TEOS

TEOS

YAZITLAR, KÜLTLER VE
KENTSEL DOKU

Hayatta en gerçek yol gösterici ilimdir,
fendir; ilmin ve fennin dışında
yol gösterici aramak gaflettir, cehalettir,
dođru yoldan sapmaktır."

Mustafa Kemal Atatürk

GENEL YAYIN NO: 5331

TEOS

YAZITLAR, KÜLTÜLER VE KENTSEL DOKU

EDİTÖR

PROF. DR. MUSA KADIOĞLU

KİTAP TASARIMI

EMRE SENAN

FOTOĞRAFLAR, PLANLAR VE

HARİTALAR

**AKÇA YILMAZ, BÜŞRA KILIÇ, CANAN ÖZBİL,
CEMAL EMDEN, CUMHUR GÜREL MİMARLIK,
ELİF ERDEM ÖZTENER, F. EMRAH KÖŞGEROĞLU,
H. HİLAL POLAT, HAZAL ERGİN, GÖRKEM YENİCE,
MARCO GALLI, MICHAEL KERSCHNER,
MUSA KADIOĞLU, MUSTAFA ADAK,
NURCİHAN DOĞMUŞ, SELİN BOZOĞLAN,
SEMA PROJE, SERKAN ÖRNEK, O. NADİR ERSAN,
SERDAR VARDAR, TUĞBA GÜNAY,
TEOS ARKEOLOJİ PROJESİ KAZI ARŞİVİ,
TOMMASO ISMAELLI**

REDAKSİYON

DERYA ÖNDER

SON OKUMA

MUSTAFA ÇOLAK

PROJE KOORDİNASYONU

NİSAN NECİMOĞLU, FURKAN SARIER

TÜRKİYE'DE YAYIN HAKLARI: © TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR

YAYINLARI, 2021

SERTİFİKA NO: 40077

ISBN: 978-625-405-748-9

1. BASKI: ARALIK 2021, İSTANBUL

1ST EDITION: DECEMBER 2021, İSTANBUL

BASKI VE CİLT

GOLDEN MEDYA MATBAACILIK VE TİCARET A.Ş.

100 YIL MH. MAS-SİT 1. CAD. NO: 88 BAĞCILAR - İSTANBUL

(0212) 629 00 24

SERTİFİKA NO: 45463

BU KİTABIN TÜM YAYIN HAKLARI SAKLIDIR.

TANITIM AMACIYLA, KAYNAK GÖSTERMEK ŞARTIYLA

YAPILACAK KISA ALINTILAR DIŞINDA GEREK METİN,

GEREK GÖRSEL MALZEME HİÇBİR YOLLA İZİN ALINMADAN

ÇOĞALTILAMAZ, YAYIMLANAMAZ VE DAĞITILAMAZ.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

İSTİKLAL CADDESİ MEŞELİK SOKAK NO: 2 - K: 4

BEYOĞLU 34430 İSTANBUL

T: (0212) 252 39 91

F: (0212) 252 39 95

www.iskulttur.com.tr

TE OS

**YAZITLAR, KÜLTLER VE
KENTSEL DOKU**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 9

ZAMAN ÇİZELGESİ Mustafa Adak 13

1. BÖLÜM: TEOS'A GENEL BAKIŞ 20-71

KONUM Musa Kadiođlu 20

KENT ADININ KÖKENİ VE KURULUŞ EFSANESİ Musa Kadiođlu 26

ANTİK KAYNAKLARDA TEOS Musa Kadiođlu 28

ARAŞTIRMA TARİHİ Musa Kadiođlu 32

TEOSLU ÜNLÜLER Musa Kadiođlu 44

KENTİN NÜFUSU Musa Kadiođlu 54

TEOS ÇEVRE DÜZENLEME PROJESİ Musa Kadiođlu 58

JEOFİZİK ÇALIŞMALARI VE KENT PLANCILIđI Musa Kadiođlu 66

2. BÖLÜM: TEOS TARİHİNİN ANA HATLARI 74-105

GEÇ BRONZ ÇAđI'NDAN ARKAİK DÖNEM'E Musa Kadiođlu 74

İONİA'NIN ALTIN ÇAđINDA TEOS Musa Kadiođlu – Mustafa Adak 82

KOLONİ FAALİYETLERİ VE PERS İSTİLASI Mustafa Adak 86

PERS SAVAŞLARI VE KLASİK DÖNEM Mustafa Adak 88

HELLENİSTİK DÖNEM Mustafa Adak 92

ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ Mustafa Adak 102

3. BÖLÜM: TANRILAR, KÜLTLER, BAYRAMLAR VE TAKVİM 108-135

TEOS TAKVİMİ Mustafa ADAK 108

DİONYSOS, DEMETER VE LEUKOTHEA KÜLTLERİ Mustafa Adak 116

POSEİDON HELİKONİOS KÜLTÜ Mustafa Adak 134

HERAKLES ALTARI VE HERAKLEİA BAYRAMI Mustafa Adak 135

4. BÖLÜM: MİMARİ DOKU 138-309

AKROPOLİS Musa Kadiođlu 138

GEÇ ARKAİK DÖNEM İON TAPINAđI Musa Kadiođlu 146

SURLAR VE SAVUNMA SİSTEMİ Musa Kadiođlu 152

TAPINAK VE KUTSAL ALANLAR Musa Kadiođlu 178

ROMA VE AUGUSTUS TAPINAĐI Musa Kadiođlu **178**

DİONYSOS KUTSAL ALANI Musa Kadiođlu **188**

DİONYSOS TAPINAĐI'NIN İNŞA TEKNİĞİ ÜZERİNE Tommaso Ismaelli – Sara Bozza **242**

DİONYSOS TAPINAĐI SERAMİK BULUNTULARI ÜZERİNE Billur Tekkök Karaöz **246**

DEMETER VE KORE TAPINAĐI Musa Kadiođlu **250**

FORUM YA DA MAUSOLEUM? Musa Kadiođlu – S. Hakan Öztaner **254**

EĞİTİM YAPILARI Musa Kadiođlu **260**

KENTİN İDARİ YAPISI Mustafa Adak **264**

KENTİN İDARİ, TİCARİ VE SOSYAL YAPILARI Musa Kadiođlu **272**

LİMANLAR F. Emrah Köşgeroğlu – Musa Kadiođlu **298**

SICAK SU KAYNAKLARI VE SU YAPILARI Musa Kadiođlu **306**

5. BÖLÜM: ÜRETİM VE GELİRLER 310-351

SERAMİK ÜRETİMİ Musa Kadiođlu **310**

HELLENİSTİK VE ROMA DÖNEMİ SERAMİKLERİ Özlem Vapur **316**

CAM BULUNTULAR Çiğdem Gençler Güray **326**

KERESTE, DOKUMA VE TARIMSAL ÜRÜNLER Musa Kadiođlu – Mustafa Adak **330**

MERMER OCAKLARI, MERMER ÜRETİMİ VE DAĞILIMI Musa Kadiođlu – Mustafa Adak **334**

6. BÖLÜM: ÖLÜMDEN SONRA 352-363

MEZARLIK ALANLARI (NEKROPOLİS), MEZARLAR VE TÜMÜLÜSLER Musa Kadiođlu **352**

TEOS'UN PIŞMIŞ TOPRAK KLAZOMENAI TİPİ LAHİTLERİ Melike Zeren Hasdağlı **360**

7. BÖLÜM: ÇOK TANRIDAN TEK TANRIYA 366-383

TEOS'TA HİRİSTİYANLIK İZLERİ Görkem Yenice **366**

TEOS'TAN SIĞLA'YA: BİR OSMANLI KALESİ Musa Kadiođlu **370**

8. BÖLÜM: TEOS'TA PALEOCOĞRAFİK ARAŞTIRMALAR 384-400

TEOS ANTİK KENTİ ÇEVRESİNDE HOLOSEN KIYI ÇİZGİSİ DEĞİŞMELERİ
Serdar Vardar – Rifat İlhan – Ertuğ Öner **384**

TEOS ÇEVRESİNDE TSUNAMI VE VOLKANİK KÜL İZLERİ Serdar Vardar **394**

KAYNAKÇA 404

YAZARLAR 423

SÖZLÜK 426